

ՍՈՒԼԹԱՆՆԴԱՏՆԸ

— 0 —

Պ. Օկուբի Թէոտորովիչ, որ այս տողերը մեզի կը գրէ, Լեմպերկցի՝ երիտասարդ բոլորնահայ մըն է, որ կոտորածներէն ի վեր ազգային զգացման հզօր զարթում մը զգալով իր մէջ, իր ցեղին հետ եւ իր ցեղին համար ապրելու որոշումը տուած է։ Իր նախորդ մէկ քանի նամակներովը մեզի հաղորդած էր իր խանդավառ բաղձանքը հայերէն սորվելու, հայ ազգութեան գիտակից անդամ մը, հայ գործիչ մը դառնալ կարենալու համար։ Դիմած է արդէն Մխիթարեան երկու վանքերուն, որպէսզի հայերէն սորվի, եւ կը ցաւինք որ այդ երկու միաբանութիւններէն ոչ մէկը հաւանած է այս սիրուն եւ յուսատու ուժը իւրացնել։ Պ. Թեոտորովիչ հրատարակած է արդէն բոլորներէն ու գերմաներէն լեզուով բազմաթիւ յօդուածներ ու գրքոյկներ Հայոց պատմութիւնն ու զբաղանքութիւնը ճանչնելու համար լեհահայ հասարակութեան եւ անոր մէջ ազգային զգացումը վերաբարձարելու համար։ Հիմա Սուլթանի կեկր եւ սկսեր է հայերէն սորվիլ օգնութեամբ Արսէն Վեհուրի վարդապետին, որուն կատարած գերը Պուլովիտայի հայութեան վերադարձումին մէջ՝ մեծապէս զովելի է։ Մենք կը կարծենք թէ Պ. Թեոտորովիչ կոչուած է շատ փայլուն եւ շատ արդիւնաւոր գէմք մը դառնալ մեր ապագայ ազգային կեանքին մէջ։

ՋԱՐՋ

— 0 —

Տիկին Մարի Սվանեան որոշած է Բարիդի մէջ հրատարակել բարիզեան նորաձեւութեան ամսաթերթ մը, ՋԱՐԴ՝ անունով։ Այս ամսաթերթը չքեզօրէն պատկերազարդուած պիտի ըլլայ եւ բարիզեան նորաձեւութեան վրայ մանրամասն տեղեկութիւն պիտի տայ իր ընթերցողներուն։ Այս թերթը, որ իրական պակաս մը կը լինէ, յուսալի է որ տարածուի Պոլիս ու Թուրքիոյ հայաբնակ գաւառները, ինչպէս եւ Կովկաս։ Ամսաթերթը պիտի ունենայ նաեւ վէպ-թերթօն մը, եւ առողջապահական ու կենցաղագիտական յօդուածներ։ Յաջորդութիւն կը մաղթենք մեր աշխատակցուհւոյն այս շատ չափեկան ձեռնարկին։

Պ. ԲԱՍՏԱՆԻՔՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԱԺԵՏՈՒԹԻՒՆԸ
ԲԱՍԻՉԻ ՏՈՒՑԱՀԱՆԴԱՆՈՒՆ ՄԷՋ

—

Մէկ քանի ամիս առաջ Կովկասի բոլոր հայ թերթերը ծանուցին թէ Պ. Բաղաշէնք, Ս. Բեթերսպուրլի կայսերական Օբերային երգախումբերու վարիչը, մտադիր է 1900ի ծուցահանդէսին Բարիզ գալ հայ երգիչներու խումբի մը հետ եւ հայկական երաժշտութեան շարք մը նուագահանդէսներ տալ։ Պ. Բաղաշէնք Կովկասի եւ ուսական Հայաստանի մէջ պտոյտներ կատարած, հայ ժողովրդական երգերու մոթիֆներ հաւաքած եւ զանոնք եւրոպական երաժշտութեան վերածած է. 1898ին

Բարեկր առևտական նուագահանդէս մը տուաւ, եւ անոր մէջ իր «հայկական եղանակները» շատ սիրուն յաջողութիւն մը գտան: Տարա-կոյս չկայ թէ 1900ի Յուցահանդէսին մէջ Գաղաչէնքի գաղմակերպելիք հայկական նուագահանդէսները, օտար երաժշտէ մը ասքեռած, սամինամեծ օգտակարութիւն կրնան ունենալ հայ ժողովրդին համար: Պ. Գաղաչէնք օտար ին-թական աշակցութիւնը կը խնդրէր այս ծրա-գրին իրականացմանը համար, մենք կը կար-ծէինք թէ Կովկասի Հայերը առանց վարանման պիտի փութային իրենց աջակցութիւնը նուի-րել այդ գործին: Կ'երևայ թէ սխալ ենք ենթադրեր: Պ. Գաղաչէնք օտարապէս կը գտնուէր, առևտական «Սիրմ» լրագրին մէջ երեւցած յօդուածով մը, այն անտարբերու-թեանէն զոր ցոյց տուած են մինչև հիմա Կովկասի Հայերը այս ծրագրին նկատմամբ: «Նստ համակերանքներ գտաւ, կը գէշ Գ. Գաղաչէնք, այն Հայերուն մէջ որոնց հաղորդե-ցի իմ գաղափարս, բայց (օ՜հ, այդ «բայցը») երբ հարցը եկաւ նիւթական կողմին, այդ ժամանակ ամենքը որոնք վայրկեան մը առաջ իմ «գաղնիւ» ձեռնարկութեան մասին կը խո-սէին անկկարգութիւն խեղճութեամբ մը, խո-նարկեցուցին իրենց պէքերը...»: Այդ յօ-դուածէն մէկ քանի հատուածներ արտատպե-լով «Մշակ»ը եւ «Նոր-Դար»ը ի՞նչ տողերով կը ձաղկեն Կովկասի Հայութեան այս աննե-րելի եւ անհասկանալի ընթացքը: Մենք կը ձայնակցինք մեր պաշտօնակիցներուն այդ գաղափարին, եւ կը յուսանք որ Ռուսիոյ Հայերը — ինչպէս եւ Թրքահայերէն ամէն անոնք որ կրնան գնահատել այսպիսի գաղափար մը, — պիտի վերջապէս ըմբռնեն այդ ծրագրին անհուն կարեւորութիւնը մեր աղ-գային բարոյական շահերուն համար, եւ պիտի թող չտան որ օտարը մը կողմէ յղադուած խաղաղական այս քանի գեղեցիկ ծրագրի մը միայն Հայոց անտարբերութեան եւ կծծիու-թեանը պատճառով լիժի:

— ❦ —

Հ Ա Ն Գ Ա Ն Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԿԱՆԵՐՈՒՆ

Զարմացումով նկատեցինք թէ «Անահիտ»ը միակ թերթը եղաւ որ «Հայկական Միութեան» սրտաշարժ հրաւերին պատասխանեց եւ Պոլսոյ ու գաւառներու բանտերուն մէջ հեծող Հայերուն ի նպաստ հանդեսակութիւն մը բացաւ: Մենք կը կարծէինք թէ հայ բանտարկեալները ու եւ հուսակցութեան չեն վերաբերի, եւ քովանդակ Հայութեան համակը-բանքին արժանի են իբրեւ ամենէն դժբաղդ գաւառները հայ ժողովրդին: մենք փութա-ցինք հանգանակութիւն բանալ, առանց ուշ գնելու մեզի դիմող մարմնոց անունին կամ գոյնին, միմիայն ինկատ ունենալով առաջա-կուած նպատակը որ ու եւ Հայուն համար յու-զիչ եւ պարտաւորեցուցիչ, եւ վստահութիւն ունենալով գործին լրջութեամբ վրայ քանի որ Ի. Խաչէնտէր բարենաձած էր գանձապահի պաշ-տօնն ընդունել: Կ'իմանանք որ Հայկական Միութեանը դիմում ըրած է Ligue des droits de l'hommeին, որպէսզի ան իր միջոցներով ալ նպաստը հասցնէ անոնց որոնց սահմա-նուած է:

Աւելորդ է ըսել որ այս հանգանակութիւնը քաղաքական գոյն չունի, մարդասիրական գործ մըն է լոկ, եւ բոլոր աշխարհը որ մեր բանտարկեալ եղբայրներուն տխուր կացութեանը վրայ կը ցաւին, կրնան անոր ժանսկե-ցիլ: Այս հանգանակութեան արդիւնքը քիչ չտոն ներկայանալի գումարի մը հասցնելով, աղ-գային համեմատելութեան ապացոյց մը տուած պիտի ըլլանք մեր հայասէր եւրոպացի բա-րեկամներուն:

Պ. Պենիտան օտիպաւոր ըլլալով չուտով մեկնել զաղաքէս, Սըշակ Բ. Ի. երկրորդ ներ-կայացման մը գաղափարը զոր առաջարկած էինք, անկարելի պիտի ըլլայ իրականացնել: Բայց մեզի կը հաղորդին թէ խուճ մը բա-րեցիկ Հայեր մտադիր են այս նպատակով ե-րաժշտական ու գրական երեկոյի մը կազմա-կերպել Բարիդի հայ հասարակութեան մէջ, նման այն երեկոյթին զոր Բարիդի հայ ու. սանողները տարի մը առաջ կազմակերպեցին Արովեանի յեշտակել տօնիւրու համար եւ որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ:

«Անահիտ»ը ընդունած է մինչև հիմա հե-տեւեալ նուիրատուութիւնները.

«Անահիտ», 10 ֆր., Պ. Վահան Մոգեան (Բա-րիդ), 20 ֆր., Արմէն Արտոնց (Մէյորսթըն), 10 ֆր., Մաւ-Նու (Իստալիա) 5 ֆր., Ն. (Ի-տալիա) 2 ֆր., Ազգային մը (Բարիդ) 1 ֆր., Պ. Յ. Կոմիկեան, 5 ֆր., Յարութիւն Մ. Փա-րագեան (Վառնա), 10 ֆր., Գումար, 63 ֆր., որ յանձնուեցաւ Պ. Յ. Խաչէնտէրի (36, Rue de la Tour d'Auvergne.),

Հանգանակութիւնը կը շարունակուի: